

חסידות על פרשת השבוע פרשת חיי שרה

שאף בימי הילדות היה מקרב עצמו להש"ת. וזהו
"אשרי ילדותנו" וכו', והבן.

(דגל מחנה אפרים¹, פרשת חיי שרה, ד"ה "אר").

ה"דגל מחנה אפרים" מזכיר את הפירוש המפתיע של הזוהר
לפסוק "מפני שיבה תקום": כבד את שיבתך. טבעו של
עולם הוא שבתקופת הילדות והנערות האדם מתנהג
בקלות ראש ובשובבות, ורק בשלבים מאוחרים יותר של
החיים הוא עומד על דעתו ומתייחס לחייו בצורה רצינית
ואחראית. ממילא, נוצרת מציאות שבה בימי הזקנה האדם
מצטער ומתבייש על מעשיו בתקופת נערותו. על כך
מתאונן המשורר במזמור צ' בתהילים: "שְׁתֵּה עֲוֹנוֹתֵינוּ לְנַגֵּד
עַלְמָנוּ לְמֵאֹר פְּנִיךָ, (תהילים, צ' ח) ומפרש שם רש"י:

"שתה עונותינו לנגדך" - ואת עלומינו את חטאת
נעורינו שמת למאור פניך. "עלמינו" - נעורינו, כמו
(שמואל א', יז, נו) "בן מי זה העלם".²

הציווי "מפני שיבה תקום" על פי הזוהר, פונה אל הנער
בתביעה לכבד בנערותו את זקנותו, כלומר לקחת אחריות
על חייו ולא להתנהל באופן שיבייש אותו כשיגיע לימי
זקנה. מן הסתם, אין לזוהר ציפייה שהנער יזקין בטרם עת
ויאלץ את עצמו לחשוב במושגים של זקן, וברור שבתקופת
הנערות אמורים לחיות כמו נער ולא כמו זקן. כוונת הזוהר
היא שהמחשבה על העתיד ותקופת הזקנה עשויה לסייע
לנער להציב לעצמו גבולות באופן שנערותו לא תבייש את
זקנותו. אפשר שלאור האמור ניתן לפרש את הפסוק
בקהלת:

שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתֶיךָ וְיִטִּיבֶיךָ לְבָךְ בְּיָמֵי בְּחֹרֹתֶיךָ
וְהִלֵּךְ בְּדַרְכֵי לְבָךְ וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה
יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט
(קהלת, י"א, ט).

שלמה המלך מלמד את הנער לחיות בשמחה וטוב לבב
בהתנהגות שמתאימה לתקופת הנערות; מצד שני, על הנער
לזכור את העתיד: הוא יגיע לימי זקנה ולמשפט. תודעת
העתיד חשובה לנער לא כדי להשבית את שמחתו, אלא כדי
למתן אצלו את חווית החופש.

על פי ה"דגל מחנה אפרים", התואר "בא בימים" מציין את
העובדה שבסוף ימיו נשא אברהם אבינו עימו את כל ימי
חייו, דהיינו את תקופת חייו כחטיבה אחת: כל ימיו,

1 מאת ר' משה חיים אפרים מסדילקוב, נכדו של הבעש"ט (בנה של
אדל, בתו של הבעש"ט). בספרו הוא מזכיר תורות רבות של סבו.

2 את ההוכחה לכך ש"עלומים" הם "נעורים" ניתן להבין מקריאת
הפסוק על רקע הפסוק הקודם:

(נה) וְכָרְאוֹת שְׂאוֹל אֵת דָּוִד יֵצֵא לְקִרְאֵת הַפְּלִשְׁתִּי אֲמַר אֶל
אֲבִנְךָ שֶׁר הַצָּבָא בֶּן מִי זֶה הַנַּעַר אֲבִנְךָ וַיֹּאמֶר אֲבִנְךָ חַי נְפִשְׁךָ
הַמֶּלֶךְ אִם יִדְעֶתָ.

(נו) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׂאֵל אֶתְּךָ בֶּן מִי זֶה הָעֶלֶם.

בא בימים

א. הקדמה

וַאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו וְה' בָּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל.
(בראשית, כ"ד א).

שלוש פעמים מופיע במקרא הביטוי "זקן בא בימים":
בפרשתנו, ביחס לאברהם אבינו; בספר יהושע, ביחס
ליהושע - "ויהושע זקן בא בימים" (יהושע, י"ג א); ובספר
מלכים, ביחס לדוד המלך - "והמלך דוד זקן בא בימים
ויכסהו בבגדים ולא יחס לו" (מלכים א', א, א). המושג "בא
בימים" מציין את העובדה שהאדם נמצא בסוף ימיו, אך
משמעות הביטוי עצמו אינה ברורה, והמפרשים לא עסקו
בביאורה. בזוהר על הפסוק מובא הסבר לביטוי "בא
בימים":

תא חזי, באברהם זוכה מה כתיב: (שם כד א) "בא
בימים", משום דזכה. כד אסתלק מהאי עלמא באינון
יומין ממש דיליה עאל ואתלבש בהו. ולא גרע
מהווא לבוש יקר כלום, דכתיב בא בימים.

(זוהר, חלק א', דף רכד, א).

תרגום:

בא וראה, באברהם שזכה מה נאמר: "בא בימים",
משום שזכה. כאשר הסתלק מהעולם הזה באלו
הימים שלו ממש עלה והתלבש בהם. ולא גרע
מאותו לבוש יקר כלום, שנאמר "בא בימים".

בעקבות הזוהר ובהשראתו נכתבו כמה תורות בהסבר
המושג "בא בימים". הבנת המושג תאיר לנו את ייחודם של
גדולי האומה: אברהם אבינו, יהושע ודוד המלך שזכו
לתואר "זקן בא בימים".

ב. "בא בימים" - עם כל תקופות החיים

או יאמר על דרך דאיתא בגמרא (סוכה נג). "יש מהן
אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנתנו",
וזהו (ויקרא י"ט, לב) "מפני שיבה תקום", על דרך
דאיתא בזוה"ק (חלק ג, דף פז, ב) "קדם שיבתא דילך
תקום". היינו, שתשוב בילדותך, ואז "והדרת פני
זקן" היינו שלא תבייש זקנתך, כמאמרם ז"ל (שם)
"אשרי ילדותנו" וכו'. וזה יש לומר גם כן כאן,
"ואברהם בא בימים", היינו שהוא בא בכל הימים,

(הלכות פקדון, הלכה ד', סעיף ה).

מצוות "ספירת העומר" מרגילה את האדם לשים לב לכל יום ויום, ולהבין שכל יום חשוב. טבעו של האדם לדחות את חובותיו מיום ליום, כמימרה הידועה "אל תדחה למחר מה שאתה יכול לדחות למחרתיים". כך נוהג הדבר ביחס למחויבויות חומריות, וכך גם ביחס למחויבויות רוחניות: גם כאשר האדם מחליט ומקבל על עצמו לתקן אורחותיו, הוא דוחה את היישום מיום ליום. המחשבה שעוברת בראשו היא "היום הזה כבר אבוד, מחר אתחיל לנהוג כראוי". בניגוד לכך, מלמדת אותנו התורה "היום אם בקולו תשמעו" - מתחילים בתיקון עכשיו ומיד, ולא מחר.

בסעיף ו' שם מתאר ר' נתן בצורה ציורית את מציאות החיים של רוב בני האדם שאינם "באים בימים":

כאשר נמצא זה ברוב בני האדם, שאינם מפקחים על דרכיהם היטב. בפרט כשיש לו איזה סיבה ומאורע לטוב או להיפך ח"ו, שאז היום מתבלבל אצלו לגמרי. עד שרוב ימיהם כלים בזה להבל ולריק רחמנא ליצלן. כגון ביום זה הוא יריד ויומא דשוקא, וביום זה צריך לחשוב חשבונותיו, ובזה היום יוצא לדרך, ובאלו הימים הוא בדרך נע ונד ומטולטל, ובזה היום בא מן הדרך וצריך להרים המשוי מעל העגלה, ולסדר הסחורה ולחלקה כראוי וכו', וביום זה מזדמן לו איזה מריבה וקטטה עם אחד, וביום זה נקרא על איזה סעודה, וכיוצא בזה ביטולים ובלבולים שונים בכל יום ויום. עד שכמעט בכל יום נמצא בו ביטול ובלבול גדול. ואפילו בשאר הימים שאין לו מאורעות כאלה, נדמה לו גם כן על פי הרוב בכל יום כאלו היום הזה אינו כלום וכנ"ל... על כן סופרים הימים לעומר דייקא... שעל ידי זה זוכין לידע האמת שבכל יום ויום יש בו טוב וצריכין להשתדל להתקרב בזה היום דייקא להשם יתברך כפי אותו היום כי כל הימים מנויים וספורים שזהו בחינת מצוות ספירת העומר וכנ"ל.

אברהם אבינו "בא בימים" עם כל ימיו. אני מניח שגם לאברהם אבינו, במדרגתו, היו ימים של עלייה וימים של ירידה: מסתבר שעבודת ה' שלו ביום לידת יצחק הייתה שונה מעבודתו ביום קבורת שרה. בכל אופן, כל יום ויום נוצל לעבודת השם בהתאם למהותו ואופיו; לא היה יום אחד של ויתור בנוסח 'היום הזה אבוד, מחר יהיה יותר טוב'.

יהי רצון שנזכה בע"ה לחיות מתוך תודעת "בא בימים" בתקופות החיים השונות, ובכל יום ויום.

מתקופת הנערות ועד זקנה ושיבה, היו מהלך אחד מתמשך ורציף של עבודת השם.

ג. "בא בימים" - עם כל יום ויום

ואמנם הנה נודע דברי הזוה"ק (חלק א', דף רכד, א) בפסוק (בראשית כ"ד, א) "ואברהם זקן בא בימים" וגו' שבא למעלה עם כל הימים שלו מספר ימי חייו, ולא היה נחסר לו אף יום אחד. כי מי שאינו מתקן ביום או יומיים התיקון שצריך לתקן בו לפי ערכו, הרי היום ההוא חסר מימיו, ועתיד ליתן את הדין על זה או לתקנו בגילגולים אחרים, הכל כנודע. ואפשר לזה אמר הכתוב (ויקרא כ"ה, כט) "ימים תהיה גאולתו", כלומר שצריך לראות לגאול את הימים מספר ימי חייו מן הרע אל הטוב ומן ההפסד אל התיקון, ואם לא יגאל באלה ימי חייו אשר הוא חי על האדמה לפתח חטאת רובץ לקבל ממנו פרעון יום ביומו.

(באר מים חיים, פרשת ויחי, פרק מ"ו).

בעקבות הזוהר, מפרש ר' חיים מצ'רנוביץ את המושג "בא בימים" כ"עם כל יום ויום מימי חייו", דהיינו שהוא לא הניח לאף יום לחמוק מתחת ידיו מבלי לתקן בו את מה שהיה אמור לתקן.

ב"ליקוטי הלכות" מסביר ר' נתן את טעם מצוות "ספירת העומר" ברוח הדברים הללו:

ועיקר כוונת הספירה בפשיטות הוא שצריכין לדעת שימי האדם מנויים וספורים במספר ובמנין כל יום ויום. והאדם יצטרך ליתן דין וחשבון מכל יום ויום, כי אין שום יום הולך לבטלה ח"ו. ואפילו שעה ורגע אחת אינו הולך לבטלה ח"ו, בבחינת "שבע שבתות תמימות תהיינה"⁴ שהשבע שבתות שהם ימי הספירה, צריכין להיות תמימות ושלמות בעבודת השם ולא ילך מהם רגע לאיבוד ח"ו. וכו'...

ועל כן אסור להאדם לדחות את עצמו מיום ליום, רק לידע היטב שזה היום, לא יהיה לו עוד כל ימי חייו. כי יום האחר הוא ענין אחר לגמרי, והלוואי שיפרע בזמנו, שיזכה למחר לצאת ידי חובתו מה שצריך לפרוע להשי"ת חובת הזמן של יום המחר בעצמו. אבל על כל פנים חלילה להטעות את עצמו לדחות מיום ליום. וכמו שאמר אדמו"ר ז"ל על הפסוק "היום אם בקולו תשמעו"⁵, שעיקר העבודה מי שרוצה לשמוע בקולו יתברך ולדבקה בו, העיקר הוא שידע שהעיקר הוא היום. היום דייקא וכו' כמבואר שם (בסימן ע"ב, ע"ש).

3 מאת ר' חיים טירר, המכונה "ר' חיים מצ'רנוביץ". תלמידו של יחיאל מיכל מזלוצ'וב, ודור שלישי לחסידות.

4 ויקרא, כ"ג, טו.

5 תהלים, צ"ה, ז.

כל הזכויות שמורות לשיבת חר עצינ ונחמיה רענ, תש"ב
 נערך על ידי צוות בית המדרש הווירטואלי
 בית המדרש הווירטואלי (V.B.M) ע"ש ישראל קושיצקי שליח ישיבת חר עצינ
 The Israel Koschitzky Virtual Beit Midrash
<http://www.etzion.org.il/vbm>
<http://www.vbm-torah.org>
 מאתר בעברית:
 מאתר באנגלית:
 משרדי בית המדרש הווירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5
 דוא"ל: office@etzion.org.il